

Toen en Nu: markante gebouwen

Centraal thema van deze Jaaruitgave is 'gebouwen en architectuur'. Dit artikel laat onder meer tegenstellingen zien tussen situaties van een lang (of wat recenter) verleden en de huidige situatie.

Aan de orde komen: kasteel Radboud, 'De Munt', het havenhoofd, hoek Nieuwstraat-Breedstraat en de Westermolen. Er is, vooral over kasteel Radboud, heel veel informatie beschikbaar. In dit artikel ligt de nadruk op fotomateriaal en wordt verwezen naar interessante bronnen.

Afb.1: Kasteel Radboud in 1881 vanaf de zuidzijde gezien.

Kasteel Radboud¹ is in de loop der eeuwen flink veranderd. De functie van dwangburcht (Floris V) is in de loop der jaren gewijzigd onder anderen naar kerkgebouw met een boerderijachtige uitstraling. Op de oudste foto hierboven wordt de kerktoren met bijbehorende torenklok weergegeven.

Dat het gebouw flink onderhoud nodig had is aan de foto duidelijk te zien. Er is rond 1890 besloten om het kasteel weer terug te brengen in zijn oude staat, weliswaar met wat dichterlijke vrijheid van de Rijksbouwmeester, met als doel om daar een kantongerecht te vestigen.

Afb.2: Kasteel Radboud in 1938 ook vanaf de zuidzijde.

Van 1962 tot 1966 heeft opnieuw een restauratie plaatsgevonden, maar nu op wetenschappelijke basis.

Onderstaande foto geeft deze situatie (wederom vanaf de zuidzijde) weer. Opvallend zijn: de extra schoorsteen, de veel bredere kantelen en het extra raampje.

Afb.3: Kasteel Radboud anno 2020, ook weer vanaf de zuidzijde.

Hieronder afbeeldingen uit een iets andere hoek: het zuidoosten. Van het kasteel zijn diverse etsen beschikbaar, maar ditmaal willen we de aandacht vestigen op een schilderij van G.H. Poggenbeek (1853-1903).

Op de volgende pagina een foto uit 1910, dus na de restauratie. En vervolgens een foto van de huidige situatie.

Afb.4: Schilderij van G.H. Poggenbeek vanaf de zuidoostzijde omstreeks 1880.

Onderstaande foto van kasteel Radboud laat ook rechts de direct tegen het kasteel gebouwde conservenfabriek zien, welke in 1931 verbrand is.

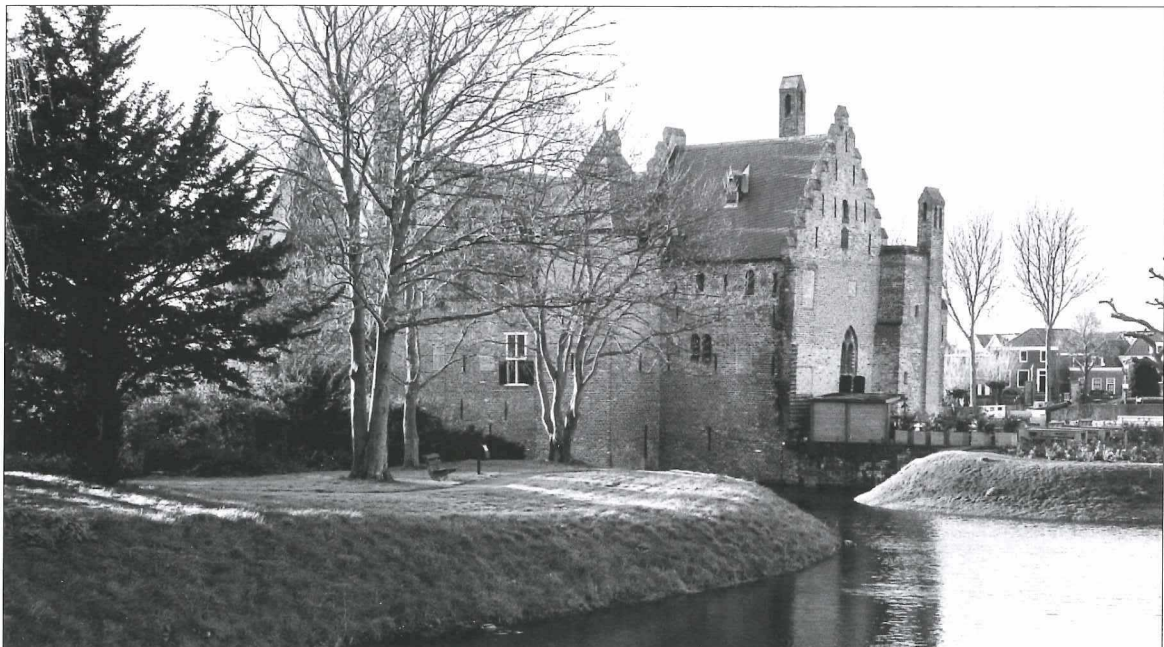
Opvallend is de afwezigheid van bomen en struiken rond het kasteel. De zeedijk is ook een opvallend element op deze foto.

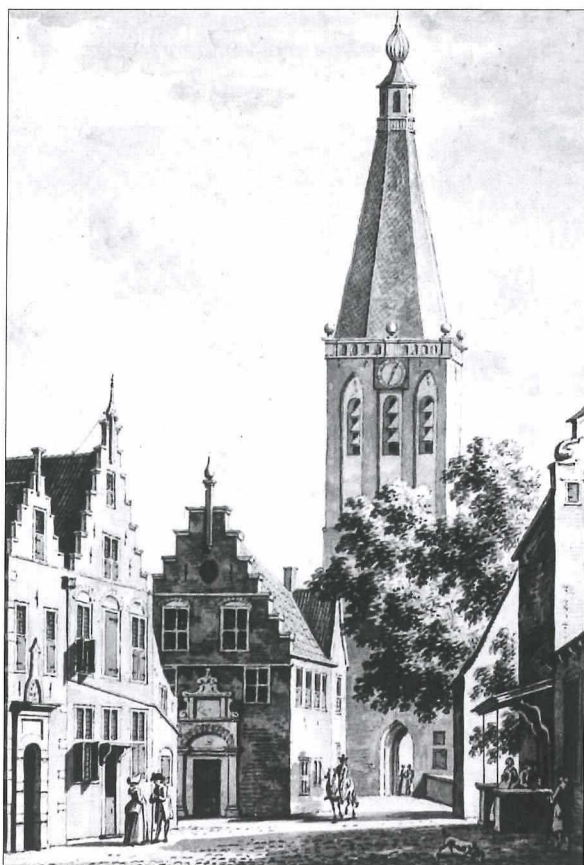
Afb.5: Kasteel Radboud ook uit de zuidoostzijde anno 1910.

In onderstaande foto uit 2020 is de zeedijk verdwenen; deze bevindt zich nu achter de fotograaf.

De gracht is daardoor ook beter zichtbaar.

Afb.6: Kasteel Radboud anno 2020, ook hier weer vanaf de zuidoostzijde gezien.

Afb.7: 'De Munt' in de Torenstraat op een ets uit 1726.

We vervolgen met 'De Munt'. Van het gebouw waar in vroeger eeuwen munten werd geslagen, zijn geen duidelijke foto's of tekeningen in het bezit van de OKV Medenblick. We moeten het doen met etsen en foto's van wat grotere afstand.

Hiernaast een ets uit 1726 van een onbekende kunstenaar, waar 'De Munt' duidelijk op staat. Het poortgebouwtje 'De vier weeskinderen' is er nog niet en staat dus niet 'in de weg'.

Om één of andere reden werd deze ets diverse malen gekopieerd, waarschijnlijk door andere kunstenaars.

Onderstaande foto uit 1912 geeft een veel soberder deel van 'De Munt' weer.

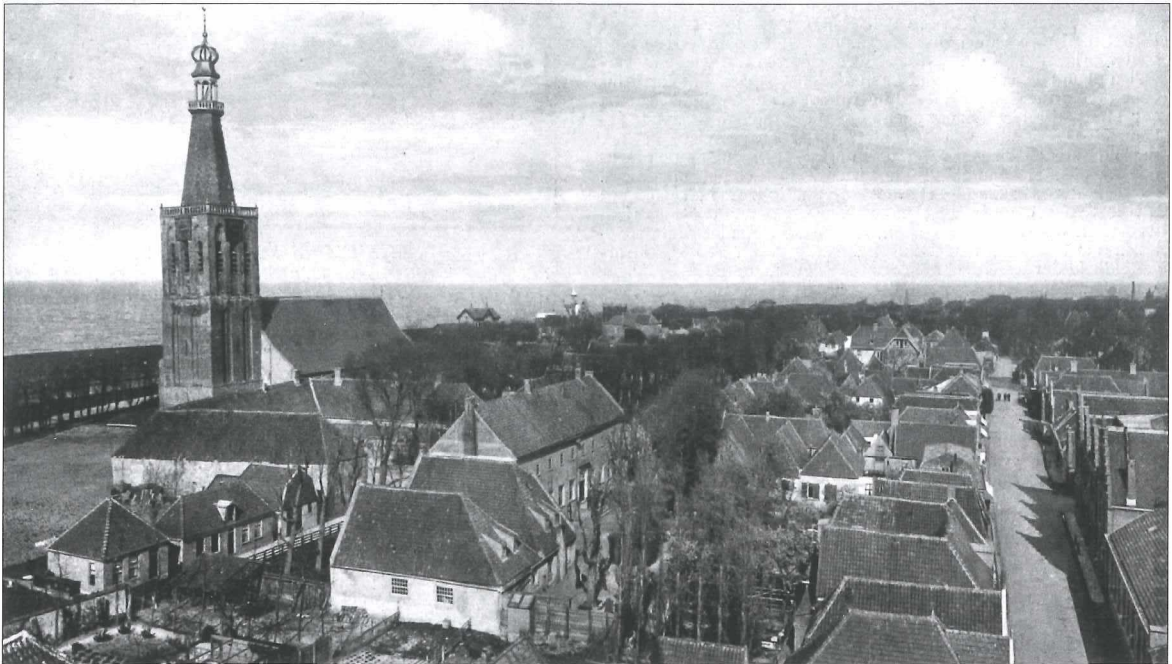
Let ook nog even op de gesloten doorgang van de Bonifaciestoren. En op de varkenskop boven de sla-gerij van Grooteman.

Afb.8: Torenstraat in 1912, met op de achtergrond 'De Munt' en de Bonifaciestoren.

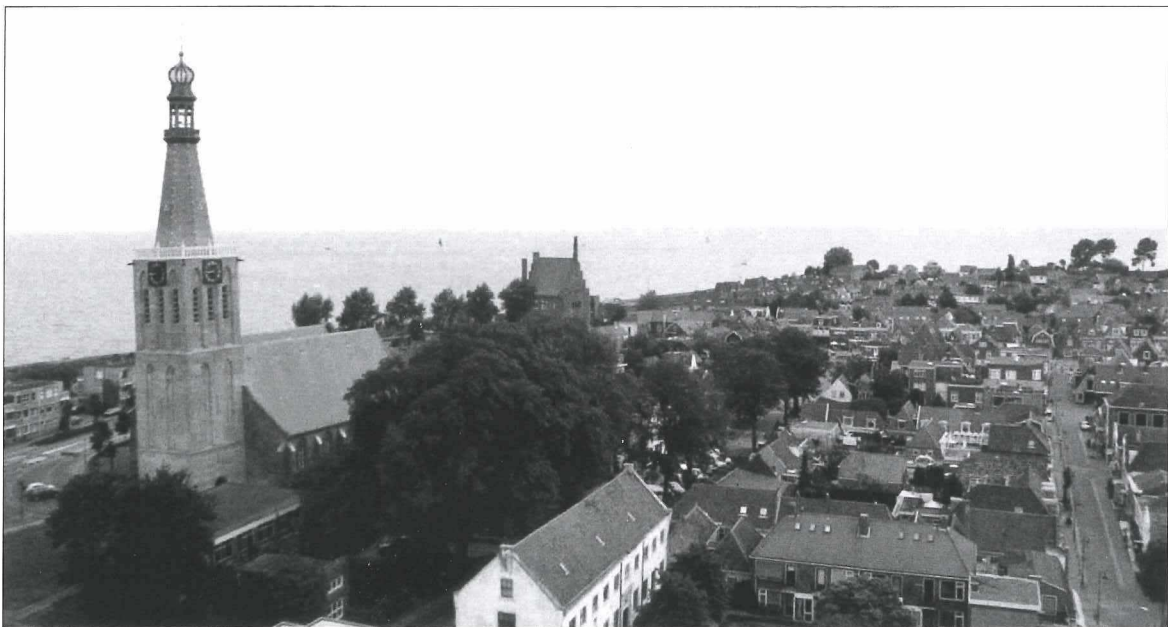
Een idee over de grootte van het complex krijgen we van een foto uit 1916 vanaf de Martinuskerk.

Het gebouw was indrukwekkend groot en opgericht in een carrévorm.

Afb.9: Zicht, anno 1916, vanaf de Martinuskerk op het gebied vanaf de Bonifaciuskerk tot het Bagijnhof.

Dezelfde foto vanaf de Martinuskerk, maar 'De Munt' heeft inmiddels plaatsgemaakt voor het gymnastiekgebouw.

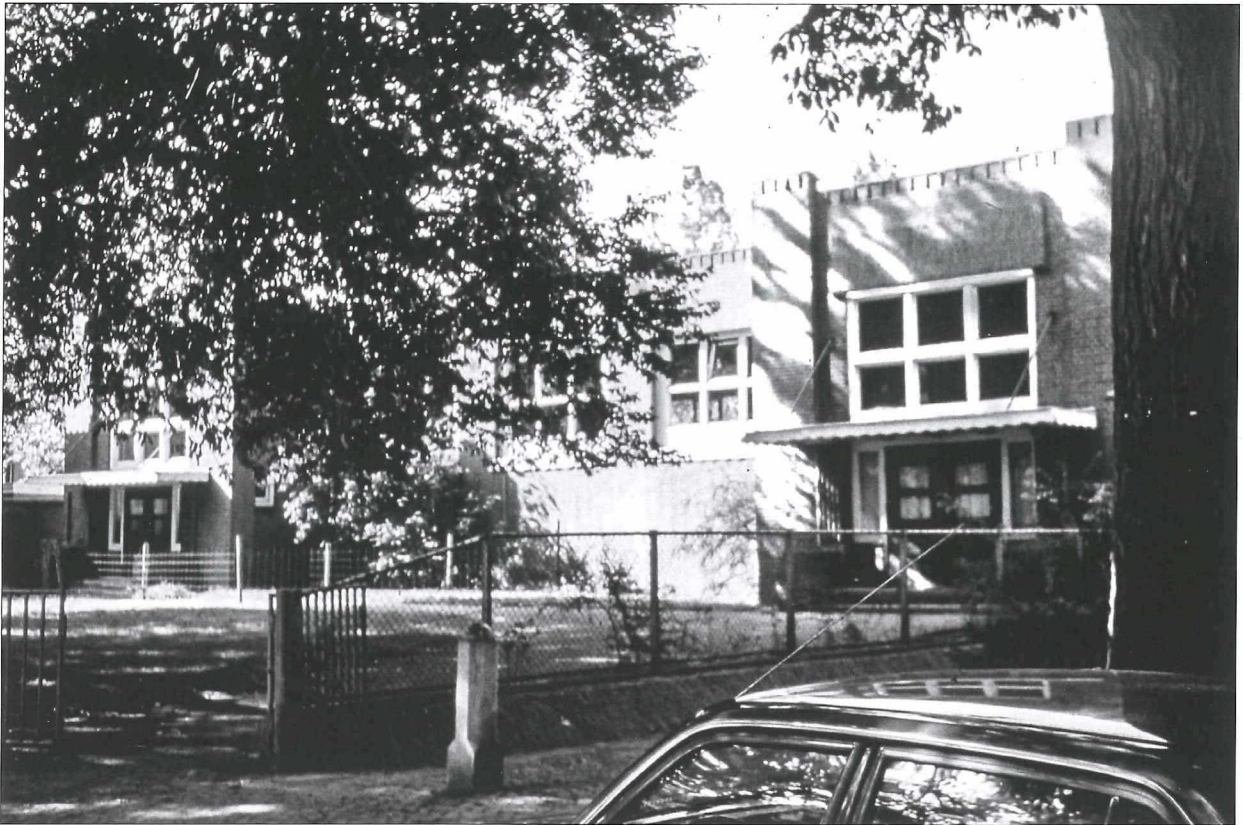
Afb.10: Zicht, op 12 juni 2001, vanaf de Martinuskerk op het gebied vanaf de Bonifaciuskerk tot het Bagijnhof.

Op afbeelding 11 het gymnastiekgebouw 'De Munt' anno 1970, met bijbehorende conciërgewoning. Het toenmalige complex is ontworpen door architect Winnubst uit Medemblik. In augustus 1923 wordt het geheel in drie percelen aan een drietal aannemers uit Medemblik aanbesteed.

Aannemer M. Masereeuw mag de gymzaal voor f17.017,- bouwen. Aan de firma J. Berkhout wordt de conciërgewoning voor een bedrag van f3.320,- gegund en schilder E. Breed mag al het schilderwerk verzorgen voor een bedrag van f666,-.

Het op 24 april 1924 geopende gebouw is in 1983 gesloopt en opnieuw gebouwd.

De conciërgewoning is echter blijven staan.

Afb.11: Gymnastiekgebouw 'De Munt' anno 1970.

De huidige situatie anno 2020.

Hoewel smaken verschillen spreekt de creatie van architect Winnubst uit 1923 naar onze mening toch meer tot de verbeelding.

Afb.12: Gymnastiekgebouw 'De Munt' anno 2020.

Het havenhoofd, of beter gezegd, de overgang van Oosterhaven naar Oude Haven, heeft een grote verbetering ondergaan. De loods van baggermaatschappij De Koning (achter het havenlicht) heeft jarenlang deze omgeving ontsierd. Leuk detail is het rijtje wagons. Tot 1948 konden ze, met behulp van een draaischijf, op de Oosterhaven gebracht worden.

Afb. 13: Luchtfoto van het havenhoofd (ca. 1964).

Hieronder de loods, waar, naar men zegt, Boko de Goede² zijn 'watervliegtuig' bouwde. Links op de voorgrond de bank rondom het havenlicht.

Afb. 14: De loods van baggermaatschappij De Koning (ca. 1965).

Afb. 15: Havenhoofd anno 2020.

En nu de huidige situatie een kloeke, in een moderne bouwstijl uitgevoerde, woning die wel wat weg heeft van een vuurtoren.

Door de verhoogde maaiveldligging inclusief de basaltglooiing krijgt het geheel ook de uitstraling van een dijkwoning, óf een vuurtoren. Het mag een bijzonder object heten van Rietvink architecten uit Oosthuizen.

Aan de Nieuwstraat, hoek Breedstraat, is een mooie nieuwe woning gekomen. Allereerst een foto van de vorige situatie. In de deur staat mevrouw Van Doorn. In die tijd was dit een viswinkel. (telefoonnr. 82).

Links op de voorgrond de lunchroom annex bioscoop. Rechts op de achtergrond café Radboud, met het karakteristieke balkonnetje, waar wel eens iemand doorheen gezakt schijnt te zijn.

Afb.16: Nieuwstraat, hoek Breedstraat omstreeks 1930.

En nu de nieuwe woning; we deden er in Jaaruitgave 2013 al melding van. De huidige bewoners, familie Hoijtink, hebben deze laten bouwen.

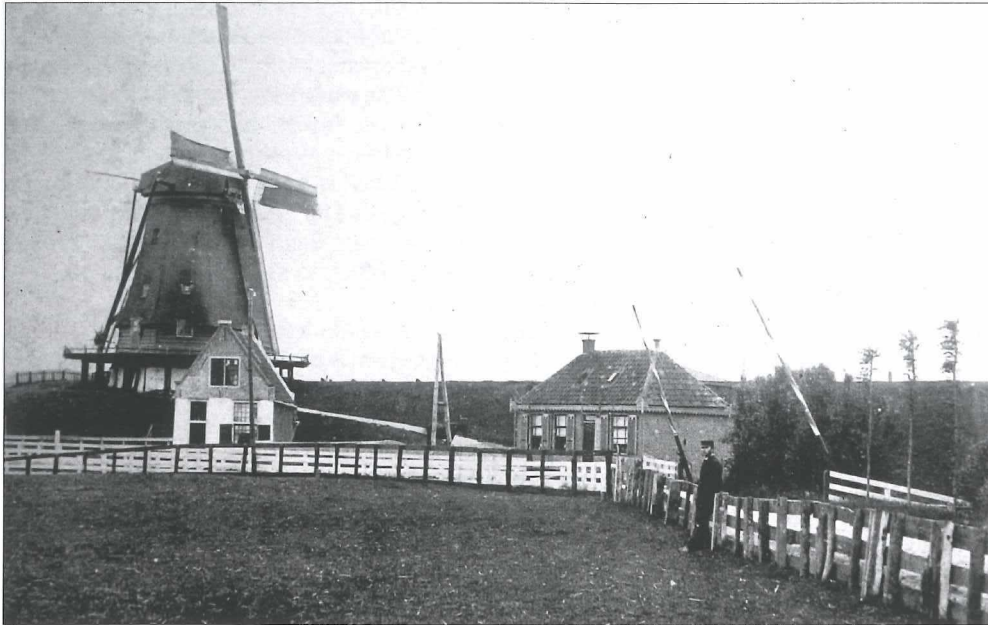
Een andere opzet, maar de schrijvers vinden hem heel goed in deze omgeving en in de westelijke gevelwand van de Nieuwstraat passen. TPAHG-architecten uit Hoorn hebben hier een mooi resultaat gerealiseerd.

Afb.17: Nieuwstraat, hoek Breedstraat anno 2020.

Tot slot de Westermolen, nu 'De Herder' geheten. De boerderij van Meijaard staat er nog.

Nog geen 'gat van de dijk' ook wel 'coupure' geheten.

Afb. 18: Westermolen, Poorthuisje en boerderij omstreeks 1920.

Hieronder de situatie in 2020. De foto kon niet precies vanaf dezelfde plaats genomen worden omdat er bebouwing in de weg stond en de weg iets verlegd is.

Ook is de in 1988-1990 herbouwde molen 'De Herder' uit Willeskop vijf meter verplaatst t.o.v. het Poorthuisje (kort daarvoor in oude luister hersteld door Jaap van Leverink). Maar in deze foto is een klein stukje van de 'coupure' nog juist te zien!

Afb. 19: Molen 'De Herder', het Poorthuisje en een klein stukje 'coupure' anno 2020.

Ad Kamma en Arnold de Greeuw
Medemblik, april 2020

Geraadpleegde bronnen

<https://www.delpher.nl/>
<http://www.dwangburchten.nl/>

Herkomst afbeeldingen:
Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Amersfoort: 1, 2.
Stedelijk Museum Amsterdam, Amsterdam: 4.
OKV, Medemblik, Henk Bouwman: 5.
OKV, Medemblik, Jaap van Leverink: 7, 11.
Klaas Kramer: 8.
Weekblad Buiten - Steenberg: 9.

OKV, Medemblik: 10, 14.
OKV, Medemblik, A.J. Koelen: 13.
OKV, Medemblik, Piet Ruiter: 16, 18.
Arnold de Greeuw, Medemblik: 3, 6, 12, 15, 17, 19.

- ¹ Zie voor uitgebreide informatie over het kasteel de website van Ben Dijkhuis: www.dwangburchten.nl
- ² Volgens een bericht in de Medemblikker Courant van 17 augustus 1935 zou het slechts om een glijboot met propeller zijn gegaan. Het geheel zou wel de vorm van een vliegtuig hebben gehad. De schrijvers houden zich graag beschikbaar voor de juiste informatie!